

Filipijs werkbezoek • Vertrouwenspersonen en klachtencommissie
• Nieuwe blusboten • Ger Kitzen nieuwe woordvoerder • Start elektronisch
leren in 2017 • Oefening decontaminatie samen met de GGD

Focus

Magazine van de Brandweer Zuid-Limburg

juli 2016

De Brandweer Zuid-Limburg investeert in twee jaar tijd ruim één miljoen euro in moderne uitrustingen en opleidingen voor twee professionele duikteams. In mei werden twee nieuwe aluminium blusboten in gebruik genomen

Oud-brandweerman Jean Luyten helpt Filipijnse collega's

Filipijns bezoek voor opleidingscentrum Margraten

Buitenlands bezoek voor het opleidings- en trainingscentrum van de Brandweer Zuid-Limburg in Margraten, deze vrijdagochtend de 24e juni. Twee brandweercommandanten uit de Filipijnse provincie Negros Occidental en een vertegenwoordigster van de gouverneur aldaar krijgen van Martin Schreurs een rondleiding over het terrein en laten zich uitgebreid informeren over de werkwijze van de Nederlandse brandweer.

Het werkbezoek is een initiatief van oud-brandweerman Jean Luyten, na zijn pensionering actief voor PUM Netherlands Senior Experts. 'Een groep oud-managers en specialisten die wereldwijd hun kennis en ervaring overdragen', legt Jean uit. 'Belangeloos en onbezoldigd. Zelf ben ik al meer dan tien jaar actief voor PUM met Azië als werkveld. Ik was twee keer in Indonesië om de brandweer te helpen met opleidingen en nu ben ik al een aantal jaren nauw betrokken bij een project op de Filipijnen.'

Jean Luyten zamelt bruikbaar materiaal in zoals helmen, ademlucht, maskers en speciale kleding. Die verscheept hij vervolgens naar de brandweer in Bacolad City, gelegen op een eiland op ongeveer een uur vliegen van de hoofdstad Manila. 'De brandweer op de Filipijnen moet het doen met minimale middelen', zegt hij nog voorzichtig. 'Eigenlijk hebben ze daar niets. Ik was bij een korps

waar zegge en schrijve twee ademluchtmaskers beschikbaar waren. Terwijl de Filipijnen het meest door rampen getroffen land ter wereld is. Elk jaar is het wel raak met stormen en aardbevingen. Bij de laatste overstromingen zijn de meeste kazernes overspoeld waardoor de brandweervoertuigen onbruikbaar zijn geworden. Wij willen helpen om de brandweer op het eilandrijk stukje bij beetje op te bouwen.'

Belangrijk onderdeel van de Filipijnse plannen is de bouw van een trainingscentrum in Bacolad City. 'Voorlopig nog een braakliggend stuk terrein, maar de overheid heeft geld toegezegd. Daarom zijn de brandweercommandanten naar Nederland gekomen om te leren hoe ze zo'n centrum moeten opzetten. We zijn bij verschillende korpsen en leveranciers van brandweermateriaal geweest. Qua omvang is het aangewezen terrein in Bacolad City vergelijkbaar met Margraten, reden om hier een bezoek aan te vragen. En natuurlijk ook omdat ik hier vele jaren gewerkt heb.'

De bezoekers krijgen enkele demonstraties voorgeschoteld en maken kennis met de Nederlandse manier van opleiden. 'Ze waren onder de indruk en heel tevreden', zegt Jean Luyten. 'Hopelijk kunnen ze het geleerde ook in de praktijk brengen. Wij gaan daar in ieder geval ons best voor doen. Als het goed is, kan ik in het najaar weer een container met spullen versturen. Het zou wel mooi zijn als daar ook wat materieel van de Brandweer Zuid-Limburg bij zou zijn. Ik heb nog geen toezegging, maar ben wel blij met de perfecte ontvangst in Margraten. Die draagt zeker bij aan het project.'

De Filipijnse delegatie op het oefenterrein in Margraten, geflankeerd door onder andere Jean Luyten (links) en coördinator Vakbekwaam Blijven Martin Schreurs (midden)

Vertrouwenspersonen om mee te klankborden

Klachtencommissie maakt organisatie volwassen

Medewerkers van de Brandweer Zuid-Limburg die zich op het werk gepest voelen, gediscrimineerd of (seksueel) geïntimideerd kunnen sinds twee jaar een klacht indienen bij een externe, onafhankelijke klachtencommissie. Totnogtoe werd precies één kwestie aanhangig gemaakt. Niets aan de hand dus bij het Zuid-Limburgse korps? Het ligt toch wat genuanceerder.

Wendy Kieboom is voorzitter van de in 2014 ingestelde commissie die in actie komt als er op grond van de Regeling Klachtbehandeling Ongewenste Omgangsvormen een formele klacht wordt ingediend. Vorig jaar moest zij als ambtelijk secretaris voor het eerst de leden bij elkaar roepen om zich te buigen over een klacht. Uit privacyoverwegingen wil ze geen details geven over de kwestie. 'Formeel een klacht indienen, dat is een grote stap', zegt ze. 'Je vraagt als het ware gedrag van een collega te laten onderzoeken en moet dat dan op verschillende manieren bewijzen. Er volgen mogelijk maatregelen. Of je krijgt ongelijk... en daarna moet je weer met dezelfde mensen door één deur. Ik begrijp goed dat mensen heel goed nadenken voordat ze een formele klacht indienen.'

Volwassen

Terughoudendheid en misschien wel angst voor de consequenties zijn ongetwijfeld verklaringen voor het feit dat de commissie vooral 'slappend' door het leven gaat. 'Jawel', meent Wendy Kieboom, in het dagelijks leven werkzaam bij Maastricht UMC in Maastricht, 'maar dat wil niet zeggen dat de commissie geen functie heeft. Mensen wéten dat ze een klacht kunnen indienen. Het is bekend bij het management

en de leidinggevendenden. Ze houden er rekening mee en zijn zich bewust van de gevaren van pesten, agressie of discriminatie. Een klachtencommissie getuigt van een volwassen organisatie die de voorgeschreven regels volgt. Er gaat ook wel een afschrikkende werking van uit.' De Brandweer Zuid-Limburg hanteert net als de andere overheden in Nederland een reeks van (verplichte) klachtenregelingen. Zo kunnen burgers een klacht indienen volgens het Klachtreglement over bijvoorbeeld rijgedrag of te hardhandig cq. luidruchtig optreden van brandweermedewerkers. Behalve de afzonderlijke procedure rond arbeidsgeschillen en de daarbij horende Bezwarencommissie zijn er voor integriteitsproblemen en ongewenst gedrag twee aparte regelingen: de Regeling Melden Vermoeden Misstand en de Regeling Klachtbehandeling Ongewenste Omgangsvormen. Bij de eerstgenoemde gaat het om zaken als financiële fraude, belangenverstremming, misbruik van bevoegdheden, diefstal van bijvoorbeeld materiaal of tijd. Formele klachten over die onderwerpen kunnen aangeboden worden bij een landelijke onderzoekraad. Net als bij de tweede genoemde regeling gaat het bij de Brandweer Zuid-Limburg ook hier om zeldzame incidenten. Waarbij de vraag zich opdringt of dit korps dan echt het braafste jongetje van de klas is.

Vertrouwenspersonen

Dat is niet zeker, weten Floortje Heijboer en Alex van Maenen. Zij fungeren sinds 2010 als vertrouwenspersonen bij de Brandweer Zuid-Limburg. Medewerkers met klachten of twijfels over het gedrag van collega's kunnen bij hen terecht met hun (gewetens)vragen op het gebied van integriteit of ongewenste omgangsvormen. Volgens de jaarverslagen maken daar elk jaar tussen de twintig en veertig mensen gebruik van. Tot formele klachten komt het zelden. 'Meestal gaat het om medewerkers die hun verhaal kwijt willen', zegt Alex van Maenen, werkzaam op de afdeling P&O in Heerlen. 'Ze ergeren zich aan bepaalde zaken of gedrag van collega's, willen weten wat nu wel en niet kan en of daar iets aan moet gebeuren. Soms is er ook onvrede over de functie of de arbeidsvoorwaarden, maar daar gaan wij dus niet over. Wij tasten af of er wellicht

sprake is van het schenden van regels op het gebied van integriteit of misstanden. We zijn een luisterend oor, leggen de regels uit en zetten de mensen vooral aan het denken.'

Klankbord

'Klopt precies', vult Floortje Heijboer aan, als adviseur bestuurszaken werkzaam in Sittard. 'Veel onvrede of mogelijke conflicten zijn met een goed gesprek op te lossen. Bijvoorbeeld met de leidinggevende of het betreffende team. Wij geven wel handvaten en tips hoe dat aan te pakken, maar bemiddelen doen we niet. De oplossing ligt vaak bij de mensen zelf. We zijn ook zeker geen verlengstuk van de directie of de vakbonden. We zijn mensen die je in vertrouwen neemt, met wie je kunt sparren. Bij ons is de besproken informatie veilig, de privacy is volledig gegarandeerd. Alex en ik fungeren als klankbord. Daar is dus behoefte aan. Wij nemen de mensen serieus als ze bij ons komen. Vaak is zo'n gesprek met ons al voldoende. Dan kunnen ze weer uitgaan van hun eigen kracht, zijn ze weerbaarder. Ik denk dat dat goed is voor de organisatie én de medewerkers.'

Onzekerheid

Na bijna zes jaar zien de vertrouwenspersonen geen rode draad in bijvoorbeeld pesten of misbruik. Van structurele misstanden is tot op heden geen sprake, constateert Floortje Heijboer. 'Trots overheerst, bij de brandweer is zeker in de repressie vertrouwen in elkaar belangrijk. En natuurlijk is er rivaliteit en animositeit tussen de blauwe en de witte pakken.'

Positie vertrouwenspersonen

verankerd binnen

Brandweer Zuid-Limburg

Maar onder de streep denk ik dat deze organisatie met een ingrijpend fusieproces achter de rug het

goed doet.

Wat je wel ziet is onzekerheid over gedrag. Wanneer is iets een grapje? Mag dat sigaretje op de werkvloer? Foto's van blote vrouwen in de kazerne? Of die hand op de schouder? Even Facebooken tijdens werktijd? Wat accepteren we van elkaar, wat is normaal? Die gesprekken voeren we nog het meest. Waarmee we niets willen bagatelliseren. Mensen die met ons komen praten, doen dat niet voor niets. Niet zelden hebben ze ernstige en pijnlijke ervaringen. Ze moeten een drempel over om die met ons te delen. We hebben het hier niet over flauwekul of zo.'

Serieus

Alex van Maenen reageerde net als Floortje Heijboer positief op het verzoek om de functie van vertrouwenspersoon te vervullen. 'We worden serieus genomen, mensen weten ons te vinden. We hebben zelf en als organisatie een groei doorgemaakt en het is prettig dat we met z'n tweeën zijn. Je krijgt ook wel heftige verhalen te horen en dan is het nuttig om die te kunnen delen, mits betrokkene dat goed vindt natuurlijk. Ook is het prettig dat je bijdraagt aan oplossingen zonder dat er een beroep wordt gedaan op de formele regelingen, door het bespreekbaar te maken op een juiste wijze. Ik ben het met Wendy eens dat een formele klachtenbehandeling veel impact heeft. Tegelijk is het goed dat de commissie >>

Wendy Kieboom (links)
en de vertrouwenspersonen
Floortje Heijboer en Alex van Maenen

er is als eventuele stok achter de deur. Als er echt iets ernstigs aan de hand is, dan is er een commissie die met zorgvuldig onderzoek recht doet aan de situatie.'

De vertrouwenspersonen zijn overwegend positief, maar adviseren de directie om serieus werk te maken van een breed gedragen integriteitsbeleid en op alle niveaus. 'Met als doel gewenst gedrag te stimuleren en elkaar aan te spreken op ongewenst gedrag. Misschien kunnen we het afleggen van de eed invoeren. Verder moet er een zeer zorgvuldig protocol of een alom gehanteerde denkwijze komen over hoe een onderzoek moet verlopen. Een onderzoek kan niet zorgvuldig genoeg zijn, met name gelet op de betrokkenen in zo'n onderzoek.'

Voorkomen

Dat vindt Wendy Kieboom ook. 'Er komt veel bij kijken, je roept wat over je af. Waarmee ik niemand wil ontmoedigen, natuurlijk niet. Ik denk dat we in de toekomst zeker nog zaken zullen behandelen. Voorkomen is echter altijd beter.'

Commandant Gerard van Klaveren: 'Onafhankelijke toetsing belangrijk'

Commandant Gerard van Klaveren heeft niet het gevoel dat er veel mis is met de werkverhoudingen binnen de Brandweer Zuid-Limburg. Tegelijk rekent hij zichzelf ook niet rijk met het feit dat de klachtencommissie slechts één keer bij elkaar is moeten komen.

'Dat zegt niet alles. Laten we eerlijk zijn: de brandweer is een gesloten organisatie. Teams lossen eventuele problemen het liefst zelf op en een klachtencommissie

inschakelen wordt als een grote stap gezien. Er heerst een groepscultuur. Toch ben ik blij dat die commissie er nu is. In elke organisatie komen conflicten voor. Ook bij de Brandweer Zuid-Limburg. En als het nodig is, moet er een oordeel geveld kunnen worden door een onafhankelijke commissie. Er is één keer een uitspraak geweest en toen hebben we vastgesteld dat die commissie heel zorgvuldig en integer alle belangen gewogen heeft. Die van klager en aangeklaagde.'

Wat Gerard van Klaveren betreft komt de commissie zo weinig mogelijk in actie. 'Een formele klacht levert vaak alleen maar verliezers op. Vrijwel altijd is de privacy van mensen in het geding. De 'winnaar' wil genoegdoening of rehabilitatie. Begrijpelijk, maar wat levert het op? Hoe rehabiliteer je iemand met handhaving van de privacy? Als het even kan adviseer ik een gesprek of mediation. Daarom ben ik ook heel

blij dat we twee vertrouwenspersonen binnen onze organisatie hebben. Zij fungeren als klankbord waar alle medewerkers terecht kunnen met twijfels of problemen. Wat zijn nu eigenlijk de normen? Wanneer gaat iemand over de schreef? Wat is pesten of seksuele intimidatie? De vertrouwenspersonen kunnen ook een gefundeerd advies geven over hoe een gesprek aan te pakken met een leidinggevende. Ze weten ook precies hoe de klachtenprocedures werken.'

De vertrouwenspersonen koppelen regelmatig terug naar de directie. 'Zonder daarbij concrete casussen te bespreken. Privacy en vertrouwelijkheid zijn heilig. We kunnen wel trends afleiden uit de rapportages. Op basis daarvan durf ik best te zeggen dat onze organisatie veilig is. Tegelijk is het goed dat niet op te lossen klachten onafhankelijk getoetst kunnen worden.'

Ger Kitzen versterkt woordvoering 'Goede voorlichting wezenlijk onderdeel repressie'

Met Ger Kitzen heeft de Brandweer Zuid-Limburg er een nieuwe woordvoerder bij. De vakspecialist Arbo en Veiligheid neemt zijn nieuwe, extra taak meer dan serieus. 'Bij repressie hoort goede en snelle voorlichting. Juist in deze tijd van social media hebben burger en pers behoefte aan de juiste informatie.'

Ger Kitzen is brandweerman in hart en nieren. Via de vrijwillige brandweer in Born werd hij beroeps, waar hij binnen preventie uitgroeide tot adviseur brandpreventie. In Heerlen en Maastricht hield hij zich onder meer bezig met opleiden en oefenen, nu is hij doende met Arbo & Veiligheid en draait hij tevens dagdiensten binnen de kazerne Sittard-Middenweg. Daarnaast is hij nog vrijwilliger in Roermond, waar hij ook regelmatig zijn diensten draait in de hybride organisatie.

Feeling

Het woordvoerderschap betekent nog meer uren voor de brandweer. 'Dat klopt, want ik ga nergens mee stoppen of minderen. Ooit komt er echter wel een einde aan de uitruk voor de vrijwillige brandweer. Ik ben nu 52 en zolang ik de tests haal, blijf ik beschikbaar. Kom ik op enig moment niet meer door de keuring of laat mijn gezondheid het repressief optreden niet meer toe, dan blijf ik via het woordvoerderschap toch bij de repressie betrokken. Dat is een van de redenen om deze taak erbij te nemen. Zo kan ik nog toch mijn pensioen feeling met de repressie-collega's houden. Verder is voorlichting in mijn ogen een wezenlijk onderdeel van het optreden bij een incident. Dat wordt helaas niet altijd zo door iedereen gezien. Voorlichting is een wezenlijk gedeelte van het repressief optreden. Het is niet alleen blussen en wegwezen. Burgers verwachten

Still uit de Tv-uitzending van L1 op 10 mei

echter van de brandweer een goed advies, journalisten willen weten wat er aan de hand is. Als ervaren brandweerman kan ik daar mijn steentje aan bijdragen en geruchten of foute informatie via social media ontzenuwen.'

Piket

De poule woordvoerders van de Brandweer Zuid-Limburg bestaat uit negen mensen. 'Ik heb om de zeven weken piket, dus dat valt ook wel mee. Het is wel een week dat je 24 uur per dag beschikbaar bent. Een stukje wandelen is er niet bij, want als de telefoon gaat dan spring ik direct in de auto. Gelukkig steunt mijn vrouw me, anders was ik er misschien niet aan begonnen. We worden opgeroepen bij grote branden, als er slachtoffers zijn en vanaf zogenoemde GRIP-1-situaties als de verschillende hulpdiensten samen opdraven.'

In het kader van zijn nieuwe (bij)baan volgde Ger Kitzen onder meer een mediatraining. Zijn vuurdoop voor de Tv-camera's van omroep L1 liet niet lang op zich wachten; woordvoering tijdens een brand in een kantoorgebouw in Maastricht. 'Ik vond het geweldig om te doen. Ik heb geleerd om rustig te formuleren en ik heb geleerd me goed voor de camera te presenteren. Als ik de reacties mag geloven, is dat redelijk gelukt. Ik werk graag voor de brandweer, woordvoering voegt weer wat toe. Ook aan mijn persoonlijke ontwikkeling. Overigens ben ik niet van plan om helemaal te kiezen voor communicatie. Arbo en Veiligheid is mijn vak.'

Alle afspraken en regels overzichtelijk op een rij Vrijwilligershandboek gepresenteerd

Er is ruim een jaar aan gewerkt, de presentatie werd minstens één keer uitgesteld maar uiteindelijk is het ei gelegd: het Vrijwilligershandboek van de Brandweer Zuid-Limburg. Een 'bijbel' met daarin alle afspraken, regels, regelingen en andere nuttige informatie voor de 550 vrijwilligers van het korps.

Voor de 350 beroepsmedewerkers van de Brandweer Zuid-Limburg zijn alle rechten en plichten vastgelegd in de cao. Voor de vrijwilligers geldt die collectieve arbeidsovereenkomst niet. Afspraken over vergoedingen, verzekeringen, ontslag, veiligheid en talloze andere zaken zijn geregeld in aparte protocollen en documenten.

Handzaam

'Stuk voor stuk beschikbaar op het intranet of via de leidinggevendenden, maar toch niet altijd gemakkelijk te vinden', zegt Ruud Hupperetz, vrijwilliger in Mechelen en kartrekker van het Project Vrijwilligershandboek. 'Daarom hebben we de opdracht gekregen om een handboek te maken waarin alles overzichtelijk is gerangschikt. Het was een hele toer om de informatie te vergaren, omdat we veel bronnen hebben gebruikt uit zowel eigen gelederen als collega-korpsen in het land. Met inbreng van de projectgroep en klankbordgroep vrijwilligers zijn we er goed uitgekomen. Er ligt nu een handzaam boek, via internet ook nog eens interactief met verschillende doorklikmogelijkheden.'

Organisatie

Het gedrukte Vrijwilligershandboek telt 58 pagina's en is opgebouwd uit een aantal overzichtelijke hoofdstukken. Zo wordt de organisatie van de brandweer uit de doeken gedaan, is er uitgebreide informatie over 'harde' zaken als aanstelling, ontslag, beloning, cursussen, vergoedingen, verzekeringen maar ook voor de 'zachte' kant als algemene leefregels, veiligheid, klachten, rook- en drugsbeleid.

Compleet

Algemeen directeur Gerard van Klaveren reikte het eerste exemplaar van het boek donderdagavond 2 juni in Sittard uit aan de oudste vrijwilliger, Alfons Wijnen uit Gulpen, en aan de jongste, Maurice Slenter uit Mechelen. 'Ik ben erg blij met dit naslagwerk', aldus Gerard van Klaveren. 'Heel compleet, alles zit erin. Communicatie met onze vrijwilligers is belangrijk. Dit is één van de instrumenten.'

MT-lid Leon Houben: 'en ook handig bij de werving van nieuwe mensen. Ze kunnen precies zien wat van hen verwacht wordt en wat we te bieden hebben.'

Gerard van Klaveren reikt de eerste exemplaren uit

Nieuwe blusboten voor de Brandweer Zuid-Limburg

De Brandweer Zuid-Limburg wil ook op het water adequaat kunnen optreden. Daarom wordt in twee jaar tijd ruim één miljoen euro geïnvesteerd in moderne uitrustingen en opleidingen voor twee professionele duikteams. In mei werden alvast twee nieuwe aluminium blusboten in gebruik genomen. 'Met bluspomp, een lang gekoesterde wens.'

Het regent pijpenstelen, deze maandagochtend in mei op de Praamkade in Maastricht, maar daar heeft Kees van Raak geen last van. De tests op het water met de twee nieuwe blusboten verlopen tot volle tevredenheid van de projectleider. En van de mannen die vanaf nu de boten gaan gebruiken bij ongevallen op het water. 'We gaan er nu echt op vooruit', vertelt projectleider Kees van Raak, namens de Brandweer Zuid-Limburg nauw betrokken bij de bouw van de twee boten op de werf van de firma Tinnemans in Maasbracht. 'Deze nieuwe boten beschikken over een blusinstallatie die duizend liter waterschuim per minuut levert. Daarmee kun je een brand op een jacht wel aan. Verder hebben de boten digitale sonarapparatuur. Voorwerpen of lichamen op de bodem worden daarmee snel zichtbaar gemaakt zodat we de duikers meteen goede zoekaanwijzingen kunnen geven. De voorzieningen op de oude boten waren niet zo goed. Met deze watervoertuigen zijn we weer up-to-date en kunnen we veel meer doen bij een incident op het water.'

Sneller

Thei Weelen, duikcoördinator en binnenkort verantwoordelijk voor het optreden van de Brandweer Zuid-Limburg bij waterongevallen, somt nog enkele voordelen op van de nieuwe blusboten. Hij wijst op een ingenieuze 'deur' in de romp. 'Een klep eigenlijk', legt hij uit, 'bedoeld voor de duikers om makkelijk in en uit het water te komen. Dat lijkt een detail, maar in de oude situatie moesten de duikers vanaf de wal in actie

komen en soms een heel stuk zwemmen om bijvoorbeeld een lichaam uit het water te halen. Heen en terug, want met de flessen ademlucht op de rug was het onmogelijk om in en uit de boot te komen. Nu varen we met de boot ter plekke en zijn de duikers sneller bij bijvoorbeeld een drenkeling.'

Geschikt

Enkele andere snufjes: een ladder om een schip in nood makkelijker te 'enteren', schijnwerpers voor het nachtwerk, een marifoon om met bemanningen van schepen te communiceren en een zware motor van 135 PK om voldoende snelheid te kunnen maken. 'En een boeg waarmee het schip schuin in het water kan glijden', vult Johan Adriaans, technicus en projectleider van bouwer Tinnemans aan, gespecialiseerd in de bouw van schepen voor onder meer politie, reddingsbrigades en dus ook de brandweer. 'Dat betekent dat de boot zo vanaf de trailer in het water gelaten kan worden. Vroeger moest dat met een soort kraan. Deze boten zijn geschikt voor heel veel klussen.' Kees van Raak knikt. 'Dat is ook de bedoeling. In het strategisch meerjarenplan van de Brandweer Zuid-Limburg is ongevallenbestrijding op het water een belangrijk speerpunt. Andere korpsen in het land besteden taken uit, onder andere de duikteams. Wij hebben bewust gekozen voor een hoog niveau dienstverlening op het water. Daar hoort goede

apparatuur bij. We willen adequaat kunnen optreden als bijvoorbeeld een jacht in brand staat. En dat komt vaak voor, vooral door problemen met gasflessen. Met de nieuwe blusinstallatie kunnen we ook vanaf het water helpen bij het blussen van brand in gebouwen.'

Redding

Thei Weelen: 'Daarnaast zetten we de boten in bij reddingsacties van drenkelingen. We kunnen nu veel sneller reageren als een auto te water raakt. Natuurlijk is het ook onze taak om lichamen te bergen van mensen die verdronken zijn. Daarvoor zijn de boten uitgerust met een speciale brancard zodat het werk van de duikers wat mindere onaangenaam is. En dan is er nog de kans op overstromingen. De Maas blijft onberekenbaar; met deze boten kunnen we meer doen en sneller evacueren.' De twee nieuwe blusboten krijgen een plek in Born en Maastricht-Zuid. In Born staat de boot op een trailer die bij een alarm direct naar de plek van het ongeval wordt gereden. In Maastricht ligt de boot permanent in de Pietersplas paraat. De manschappen van de kazernes van Maastricht-Zuid en Born beschikken allemaal over een vaarbewijs.

Uitrustingen

Verder zijn twee duikteams in Stein en Eijsden paraat, die opgeroepen kunnen worden in geval van nood. 'Vrijwilligers die regelmatig trainen om hun

duikdiploma's up-to-date te houden', aldus Kees van Raak. 'Binnenkort krijgen ze nieuwe uitrustingen en extra trainingen. Ook worden medio september twee compleet ingerichte 'waterongevallen-bussen' opgeleverd die worden ingezet bij wat grotere ongevallen of zoekacties op het water. Waar nodig in overleg met onze Belgische collega's met wie we graag samenwerken. Hiermee is de Brandweer Zuid-Limburg op dit gebied in ieder geval een van de best uitgeruste korpsen in Nederland.'

Duikers

'Natuurlijk is het goed dat er geïnvesteerd wordt in uitrusting en materieel', zegt Roger Pallada, duikinstrucent en zelf inzetbaar als er gedoken moet worden. 'Als in september de twee bussen opgeleverd zijn en in november onze duikers weer geslaagd zijn voor de jaarlijkse praktijktest, dan zijn we weer helemaal up-to-date. Onze duikteams komen op jaarbasis niet zo heel vaak in actie, maar als er wat gebeurt dan moeten we er staan. Alternatieven zijn er niet. Onze collega's van Midden-Noord-Limburg hebben nog maar één duikteam en de Belgische duikers mogen niet zomaar in Nederland optreden. Willen we snel ter plekke zijn en levensreddend kunnen optreden, dan hebben we deze middelen nodig.'

Roger Pallada is tevreden met het aangeschafte materiaal, maar maakt zich ook lichte zorgen. 'Eigenlijk hebben we te weinig duikers. Begrijpelijk, de opleiding is pittig en duiken in de kanalen en de Maas is bepaald geen romantisch uitstapje. Het zicht is zeer beperkt, je doet veel op de tast. Onvergelijkbaar met hobbyduiken. Verder is het bijhouden van de vaardigheden een echte uitdaging. De eisen zijn de laatste jaren strenger geworden. We trainen om de twee weken terwijl we dus zelden echt in actie komen. Daar moet je tegen kunnen. Van de andere kant: het is wel bijzonder om tot de duikploeg te behoren. De politie schakelt ons regelmatig in bij hun onderzoeken en heel soms is daar dat slachtoffer dat je net op tijd uit de zinkende auto kunt redden. Dit werk hoort helemaal thuis bij de brandweer, ik zou het niet willen missen. Mochten er collega's of burgers zijn die belangstelling hebben, ze zijn welkom voor een eerste kennismaking.'

Instructies voor de gebruikers van de boten

Eerste onlinecursussen vanaf april 2016

Brandweer stapt over op elektronisch leren

Volgend jaar stapt de Brandweer Nederland over op een nieuw onderwijssysteem. De boeken maken plaats voor een Elektronische Leeromgeving (ELO). De digitale lesstof wordt uitgebreid met filmpjes, platforms en interactieve middelen. Ook voor de afdeling Vakbekwaamheid van de Brandweer Zuid-Limburg betekent de overgang alle hens aan dek.

‘Natuurlijk wordt het tijd om over te stappen op het nieuwe, digitale leren’, zegt Guido Leenders, voorzitter van het vorig jaar opgezette projectteam ELO. ‘De voordelen zijn legio. De lesstof kan op elk moment aangevuld worden met filmpjes of voorbeelden uit de recente praktijk. De stof is daardoor afwisselender en actueler. Cursisten kunnen thuis studeren en onderling vraagstukken doornemen. De begeleiding door de docenten is niet meer gebonden aan vaste lessen. Er zijn online oefentoetsen beschikbaar en studiemateriaal van andere korpsen is toegankelijk. Allemaal prima. Dit is het nieuwe onderwijs zoals dat overal in Nederland wordt ingevoerd. Webbased, online via internet overal te volgen. Daar gaan we als brandweer in mee.’

Anders

Toch klinkt er ook een ‘maar’ door in het enthousiaste betoog van Guido. ‘Het betekent nogal

Beeldschermen in plaats van boeken

wat voor de organisatie’, legt Kees van Raak uit, lid van de projectgroep en werkzaam bij de afdeling Kaderstelling. ‘Docenten en instructeurs moeten helemaal omschakelen. Het boek bestaat niet meer, alles gaat via het beeldscherm. Ze moeten zich het nieuwe systeem eigen maken, weten hoe ze content kunnen toevoegen, hoe ze communiceren met cursisten. De vraag is hoe de klassikale lessen gegeven worden. Met of zonder tablets of pc’s? In welke frequentie? Het is toch een totaal andere manier van lesgeven en begeleiden. De afdeling ICT moet ervoor zorgen dat het ELO-systeem draait op ons eigen computersysteem. Er moeten inlogs geregeld worden, koppelingen op tablets gemaakt, een helpdesk ingericht, enzovoort. Daarnaast zijn we nog op zoek naar key-users; collega’s die zich het systeem eigen maken en cursisten helpen er vertrouwd mee te raken. Eigenlijk willen we op elke kazerne twee key-users. Veel werk dus, we moeten nog veel dingen de komende maanden goed regelen.’

Selectie

Brandweer Nederland koos in 2014 voor het ELO-systeem N@Tschool! van ontwikkelaar Three Ships. Het ontwikkelen en opslaan van de content voor alle leerjaren vindt centraal plaats bij het landelijke opleidingscentrum IFV in Arnhem. ‘Daar worden onder andere de basisopleiding Manschap A en Bevelvoerder ingericht’, zegt Xaviër Canisius, instructeur in Margraten en het derde vaste lid van de projectgroep. ‘Ook wordt in Arnhem de ELO gevuld met algemeen materiaal, instructiefilmpjes en

‘We zien veel voordelen’

eigen materiaal van de verschillende veiligheidsregio's in het land. Het is goed om dat lesmateriaal te delen zodat we kunnen leren van andere korpsen en zij van ons. Wij zijn nu druk bezig met de selectie van het materiaal dat wij willen aanleveren voor de bibliotheken en de leerroutes.’

Positief

Vier opleidingsinstituten in Nederland draaien al proef met de Elektronische Leeromgeving. In april 2017 gaat de basisopleiding Manschap A, bestaande uit drie modules, definitief over naar het digitale systeem. Bevelvoerder en specialistische opleidingen volgen snel daarna. Lopende cursussen worden volgens de bestaande methodes afgerond, ook die in het opleidingscentrum in Margraten.

‘De eerste ervaringen zijn positief’, weet Guido Leenders. ‘Zeker jonge mensen die zich melden bij de brandweer als vrijwilliger zijn gewend om te werken met digitale middelen. Voor de wat oudere garde is het wennen. Dat zal ook waarschijnlijk blijken tijdens de bijscholingen en zeker de specialistische opleidingen. Daar is de gemiddelde leeftijd van de deelnemers hoger.’

Schematisch overzicht van de ELO

Xaviër Canisius, al 35 jaar in het opleidingsvak, knikt. ‘Er verandert veel, maar onder de streep gaat het er natuurlijk om de mensen goed te scholen. ELO is daarbij een hulpmiddel, geen doel. Hoe we de opleidingen precies vorm gaan geven, is nog onderwerp van gesprek. Ik zie wel voordelen. Je hoeft niet meer alles tijdens een les te behandelen. Cursisten kunnen zich beter voorbereiden op de les met filmpjes en animaties. Daardoor ontstaat er misschien meer tijd voor de praktijkoefeningen. Cursisten bepalen hun eigen tempo, ze kunnen altijd lesstof oproepen en overleggen met andere cursisten of docenten. Verder vind ik het heel waardevol dat we regionale elementen in de stof kunnen verwerken. Optreden bij een tunnelincident bijvoorbeeld.’

Archief

De projectgroep verwacht eind van dit jaar alles ingericht te hebben. In januari kunnen de eerste ELO-cursussen van start. Guido Leenders: ‘Dan zal ICT gereed zijn en hopen we dat alle begeleiders, docenten en andere betrokkenen er klaar voor zijn.’ Kees van Raak: ‘Naar verwachting hebben we komend jaar weer twee groepen van elk 12 vrijwilligers die starten met Manschap A. Zij zullen volledig via de ELO opgeleid worden. Dan gaat het boek definitief naar het archief.’

Manschappen in beschermende pakken halen het 'slachtoffer' weg uit de hot zone

we tijd. Zeker bij incidenten waar méér slachtoffers zijn, is het van groot belang dat de GGD snel in beeld komt. De ambulancebroeders en -artsen hebben immers de deskundigheid om te bepalen wie welke hulp nodig heeft. Zij triageren en de brandweer kan zich volledig concentreren op redden.'

Methode

Het nieuwe protocol voor een ongeval met gevaarlijke stoffen wordt landelijk ingevoerd. Het korps van de Brandweer Zuid-Limburg is een van de eerste korpsen dat volgens de nieuwe methode gaat werken. Anderhalf jaar geleden is begonnen met de trainingen voor de vrijwilligers van de kazernes in Eijsden, Margraten, Cadier en Keer en Mheer/Banholt. In mei was de tijd rijp voor

Meer samenwerking met GGD

gezamenlijke oefeningen met de GGD. Plaats van handeling: een fruitbedrijf in Eckelrade. 'We zijn zeker tevreden over het resultaat', zegt Ton Mingels na vijf sessies met in totaal zestig brandweermensen. 'Natuurlijk zie je verbeterpunten, maar daarvoor zijn die oefeningen bedoeld. Het gaat erom van elkaar te leren en steeds beter te worden. We zien bijvoorbeeld dat communicatie niet gemakkelijk is. Zeker in de warm zone waar de brandweermensen beschermende pakken aan hebben en dus lastig te verstaan zijn door de GGD'ers. Daarom verlopen alle meldingen via één OVD'er van ons en een leidinggevende van de GGD. Zij bepalen vervolgens samen de strategie.'

Oefenen

Eén van de deelnemende GGD'ers knikt. 'Het is goed om dit samen te oefenen', zegt hij, 'ook al is het kleinschalig. Natuurlijk volgen we de protocollen en nemen we een oefening serieus. Maar het is ook goed om elkaar eens tegen te komen zonder de druk en spanning tijdens de échte ongevallen. Uiteindelijk zijn we collega's. En wat betreft het protocol: als ambulancier wil je zo snel mogelijk bij het slachtoffer. Die zone-indeling werkt goed.'

Zowel GGD als Brandweer Zuid-Limburg zijn positief over het nieuwe protocol voor een ongeval met gevaarlijke stoffen. Ton Mingels tot slot: 'er zijn heel duidelijke afspraken vastgelegd over wat onze taken zijn en die van de GGD. Tijdens de oefeningen is helder geworden wat we precies samen doen.'

Nieuw protocol ongeval gevaarlijke stoffen

Sneller hulp voor slachtoffers

Een nieuw protocol voor een ongeval met gevaarlijke stoffen moet in de eerste plaats de medische hulp aan de slachtoffers versnellen. Daarnaast is een intensievere samenwerking tussen ambulancemensen en brandweer een voorwaarde. In mei werden in het Zuid-Limburgse heuvelland de eerste gezamenlijke oefeningen gehouden.

Het scenario is zeker voor Zuid-Limburg levensecht. Twee medewerkers van een fruitbedrijf hebben tijdens een spuitronde door de boomgaard een ongeluk gehad met de tractor en daarbij zijn pesticiden vrijgekomen. Eén man ligt bewegingsloos in een plas gele troep, de ander heeft 112 gebeld en vertelt de opgeroepen brandweer wat er gebeurd is.

Pakken

Aan de hand van een app met alle mogelijke informatie over chemicaliën en overleg met de Adviseur Gevaarlijke Stoffen wordt de manschappen al snel duidelijk dat het gaat om giftige en brandbare stoffen. Verboden gebied dus, óók voor de brandweer, en dus wordt de speciale eenheid met beschermende pakken en ademlucht opgeroepen. Zij halen het slachtoffer weg van de onheilsplek en

terwijl de brandweer alles onder een dikke laag schuim zet, geven even verderop de GGD'ers eerste hulp aan het slachtoffer. Tegelijk wordt hij door de brandweermensen gedecontamineerd, ontsmet. Na de eerste hulp worden ook de ambulancemensen ontsmet waarna het slachtoffer naar de wachtende ambulance wordt gebracht om vervolgens naar het ziekenhuis te worden gebracht. In dit geval vergeefse moeite, want de man (een pop uiteraard) is overleden.

Hot zone

Nieuw in het verhaal is de verdeling in drie zones. De hot zone, de plek van het ongeluk en de gevaarlijke omgeving, is alleen toegankelijk voor de brandweer. In de warm zone, direct tegen de hot zone aan, werken brandweer en GGD samen. In de 'vrije' cold zone is er geen gevaar meer voor besmetting en kunnen slachtoffers verder behandeld worden. 'Wij ontsmetten het slachtoffer terwijl de GGD'ers al de behandeling starten', legt Ton Mingels uit, oefenleider namens de Brandweer Zuid-Limburg. 'In het oude protocol mocht de GGD pas in actie komen ná de ontsmetting. Daardoor gingen er kostbare minuten verloren. Nu werken we samen en winnen

Op de Markt in Kerkrade werd in april voor de eerste keer de Euregionale Zwaailichtendag gehouden. Honderden mensen maakten gebruik van de gelegenheid een kijkje te nemen in de keukens van brandweer, politie en ambulance. Ook enkele Duitse hulpdiensten waren aanwezig

Brandweer Zuid-Limburg
www.brandweer.nl/zuid-limburg